DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
8. Sınıf · Türkçe · 2. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Öğrencilerin Dijital Okuma Kültürü: Düşünceyi Geliştirme Yolları, Makale Türü, Güvenilir Kaynaklar ve Fiilimsiler

T.8.1.14, T.8.2.1–2. Dinleme stratejilerini uygular; planlı ve görsel-işitsel destekli hazırlıklı konuşma yapar. · T.8.3.5, 9, 14, 26, 30, 31, 34. İpuçlarından kelime anlamını doğrular; fiilimsileri, makale türünü, düşünceyi geliştirme yollarını ve güvenilir ağ kaynaklarını ("edu", "gov") ayırt eder.

HATIRLAYALIM

- 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren bilgi kâğıttan dijital ekranlara taşınmış; dijital okuryazarlık yalnız yazılım kullanmak değil, dinlenen ve izlenen içerikler arasında anlam bağı kurabilmek olarak tanımlanmıştır.
- Geleneksel okuma çoğunlukla bireysel bir süreç iken dijital okuma toplumla etkileşim ve paylaşım içeren sosyo-bilişsel bir etkinliktir; okuma tutumunu geliştirmek için basılı ve dijital materyaller birlikte kullanılmalıdır.
- Metindeki ipuçlarından "etik" (ahlak bilimi, törel), "materyal" (araç, gereç, belge), "animasyon" (canlandırma, film) ve "simge" (işaret, sembol) sözcüklerine ulaşılır; düşünceleri desteklemek için tanımlama, karşılaştırma, örneklendirme ve sayısal verilerden (%93) yararlanılır.
- Öne sürülen görüşü bilimsel yaklaşımla ve nesnel ifadelerle kanıtlayan metin türü makaledir; araştırmalarda güvenilir "edu" ve "gov" uzantılı siteler kullanılır; fiilimsiler cümlede isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil görevinde bulunur.

1 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki fiilimsi çözümleme kartlarından yararlanarak cümlelerde koyu yazılan fiilimsilerin cümledeki görevini ve fiilimsi türünü tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

İsim-fiil (Eylem adı) zenginleştirmek · okuması
Sıfat-fiil (İsmi niteler) olunan dergi · genişletecek fırsat
Zarf-fiil (Durum: Nasıl?) göstererek · ara vermeksizin
Zarf-fiil (Zaman: Ne zaman?) kütüphaneye girdiğinde

Cümle ve Fiilimsi	Cümledeki Görevi ve Anlamı	Fiilimsi Türü
Türkçemizi **zenginleştirmek** hepimizin görevidir.	Bir işin ve eylemin adını bildirmiştir.	İsim-fiil
Abone **olunan** dergiler adreslere gönderilir.		
Elindeki kitabı **göstererek** bir şeyler söylüyordu.		
Kütüphaneye **girdiğinde** kendini mutlu hissediyor.		

2 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki metin türü değerlendirme tablosunda "Öğrencilerin Dijital Okuma Kültürü" metninin özellikleri işaretlenmiştir. Tablodaki ölçütlere göre bu metnin türü ve kurmaca bir hikâye olmama nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

1. Öne sürülen düşünce kanıtlanmaya çalışılmıştır. VAR (✓)
2. Olaya dayalı kurmaca bir anlatım yapılmıştır. YOK (—)
3. Doğrulanabilir, nesnel ifadeler kullanılmıştır. VAR (✓)
4. İçerik bilimsel bir yaklaşımla ele alınmıştır. VAR (✓)

A) Türü makaledir; çünkü olaya dayalı kurmaca anlatım yerine bilimsel yaklaşım ve nesnel kanıtlar kullanılmıştır.
B) Türü dilekçedir; çünkü resmî bir makama şikâyet ve istek bildirmek amacıyla kaleme alınmıştır.
C) Türü denemedir; çünkü yazar kişisel duygularını hiçbir kanıt ve sayısal veri kullanmadan anlatmıştır.
D) Türü destandır; çünkü olağanüstü kahramanların başından geçen tarihî savaşları manzum biçimde aktarmıştır.

3 EŞLEŞTİRME

Sol sütunda verilen ipucu kelimeleri ve cümleleri sağ sütundaki kavram veya düşünceyi geliştirme yollarıyla eşleştiriniz.

1. "Dijital okuma sosyo-bilişsel bir etkinliktir." ( )
2. "Çocukların %93'ü çevrim içi ortamdadır." ( )
3. "Geleneksel okumadan daha çok dijital okuma..." ( )
4. "Ahlak bilimi, ahlakî, törel" ipuçlarıyla ulaşılan ( )

a) Sayısal verilerden yararlanma
b) Tanımlama
c) Etik
d) Karşılaştırma

4 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki dijital okuma ve araştırma rehberine göre doğru ifadelerin D, yanlış ifadelerin Y kutusunu işaretleyiniz.

Dijital Okuma ve Materyal İlkeleri
• Basılı ve dijital materyaller birlikte kullanılır
• Sözcük tahminleri TDK sözlüğünden doğrulanır

Güvenilir Ağ ve Dil Bilgisi
• Araştırmada "edu" ve "gov" siteleri seçilir
• Çekimli fiil (yaşayacak) fiilimsi değildir

	D	Y
Dijital okuryazarlık, içerikler arasında anlam kurabilmektir.	☐	☐
Okuma tutumunu geliştirmek için basılı kitaplar tamamen bırakılmalıdır.	☐	☐
Bilimsel araştırmalarda "edu" ve "gov" uzantılı siteler tercih edilir.	☐	☐
Tahmin edilen kelimelerin anlamı TDK Türkçe Sözlük'ten doğrulanır.	☐	☐

5 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

"Dijital okuryazarlık, bilgiye dijital cihazlarla ulaşma ve içerikler arasında anlam kurma becerisidir. Bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlar sayesinde metinler video ve animasyonlarla zenginleşmiştir. Araştırmalara göre 12–17 yaş grubundaki gençlerin %93'ü çevrim içi ortamda bulunmaktadır." Bu parçada aşağıdaki düşünceyi geliştirme yollarından hangisine başvurulmamıştır?

A) Tanımlama
B) Örneklendirme
C) Sayısal verilerden yararlanma
D) Tanık gösterme

6 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerde boş bırakılan yerleri kutudaki uygun sözcüklerle tamamlayınız.

materyal | öyküleyici | örneklendirme | simge | tartışmacı | zarf-fiil

1. Metindeki “araç, gereç, belge” ipuçlarından hareketle _____ sözcüğüne ulaşılır.
2. Metindeki “işaret, sembol, nesne” ipuçlarının karşıladığı anahtar kelime _____ sözcüğüdür.
3. Dijital cihazlara bilgisayar, tablet ve telefonun sıralanması _____ yoluna örnektir.
4. Sevilen bir kitap kahramanıyla yaşanan macerayı olay örgüsüyle anlatmak _____ anlatım biçimidir.
5. “Odasında ara vermeksizin kitap okuyor.” cümlesindeki “vermeksizin” sözcüğü _____ görevindedir.

7 SIRALAMA

Görseldeki konuşma planı basamaklarından yararlanarak geleneksel kitaplar ile e-kitapları karşılaştıran hazırlıklı bir konuşmanın uygulama adımlarını baştan sona 1’den 5’e kadar sıralayınız.

1. Araştır & Planla	2. Hitapla Başla	3. Materyal Kullan	4. Ses & Beden Dili	5. Uygun Bitir
edu, gov · içerik sırası	Dinleyiciyi selamla	Görsel-işitsel destek	Anlama uygun tonlama	Özet ve teşekkür

- ☐ Konuşmanın ana fikrini özetleyerek dinleyicilere teşekkür edip uygun bir sonlandırma ifadesiyle konuşmayı bitirmek
- ☐ “edu” ve “gov” uzantılı güvenilir genel ağ sitelerinden araştırma yaparak konuşma içeriğini mantıksal sırayla hazırlamak
- ☐ İçeriği sunarken hazırlanan görsel ve işitsel materyalleri konuşmayı destekleyecek biçimde kullanmak
- ☐ Konuşmaya dinleyicilere uygun, saygılı ve ilgi çekici bir hitap ve selamlama ifadesiyle başlamak
- ☐ Konuşma boyunca ses tonunu ve beden dilini anlatılan düşüncenin anlamına uygun olarak yönlendirmek

8 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle bilimsel ve nesnel kanıtlara dayalı bilgilendirici metin türünü bulunuz.

Araç, gereç ve belge anlamındaki Fransızca kökenli sözcük: ___ (8 kutu)

Resimlerin hareketli filme dönüştürülmesi, canlandırma: ___ (9 kutu)

İki varlık veya kavram arasındaki benzer ve farklı yönleri kıyaslama: ___ (11 kutu)

Bilgi vermek amacıyla kullanılan anlatım biçimi: ___ anlatım (10 kutu)

Kişisel görüş içermeyen, kanıtlanabilir yargı niteliği: ___ (6 kutu)

Ahlak bilimi, ahlakî ve törel anlamındaki sözcük: ___ (4 kutu)

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört cümle fişinde koyu yazılan sözcüklerin fiilimsi türleri incelenmektedir. Buna göre hangi fişteki cümlede hem zarf-fiil hem de sıfat-fiil bir arada kullanılmıştır?

1. Fiş · eserler okuması	2. Fiş · genişletecek fırsat
Yalnız isim-fiil var	Yalnız sıfat-fiil var
3. Fiş · okumadan geçirdiği gün	**4. Fiş · düşünmek, okuma**
Zarf-fiil + Sıfat-fiil birlikte!	İki isim-fiil var

(A) 1. Fiş: Farklı yazarlara ait eserler okuması onu her zaman zenginleştiriyor.

(B) 2. Fiş: Her nitelikli kitap, okurun ufkunu genişletecek yeni bir fırsattır.

(C) 3. Fiş: Kitap okumadan geçirdiği bir günü bile olmadığını gururla söylerdi.

(D) 4. Fiş: Eleştirel düşünmek, düzenli okuma alışkanlığıyla küçük yaşta kazanılır.

10 KISA CEVAP

Görseldeki karşılaştırma kartında basılı metinler ile dijital metinlerin özellikleri verilmiştir. Dijital okumayı tek yönlü bireysel bir etkinlik olmaktan çıkarıp “sosyo-bilişsel bir etkinlik” yapan temel özelliği kısaca yazınız.

Geleneksel (Basılı) Metin	Dijital ve Etkileşimli Metin
• Kâğıt sayfa, yazı ve durağan resim • Çoğunlukla bireysel zihinsel süreç	• Ekran, video, animasyon, film ve simge • Toplumla paylaşımlı sosyo-bilişsel etkinlik

11 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görselde bir öğrencinin ödev araştırmasında karşılaştığı dört farklı genel ağ adresi verilmiştir. Bilimsel güvenilirlik ölçütlerine göre öğrencinin hangi iki adresteki bilgileri kaynak olarak kullanması doğrudur?

I. Adres · okurgunlugu.blog	II. Adres · sohbetforumu.net
Kişisel blog (Öznel)	İmzasız yorumlar (Denetimsiz)
III. Adres · meb.gov.tr	**IV. Adres · ankara.edu.tr**
Devlet kurumu (Güvenilir ✓)	Üniversite (Güvenilir ✓)

(A) I ve II (Kişisel blog ve imzasız forum)

(B) II ve III (İmzasız forum ve devlet kurumu)

(C) I ve IV (Kişisel blog ve üniversite sitesi)

(D) III ve IV (“gov” ve “edu” uzantılı kurumsal adresler)

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki cümle kartında “Unutulmaz eserlerin sahibi olan şairimiz, şiirleriyle gelecek kuşaklarda da yaşayacak.” cümlesi verilmiştir. Cümlede “-maz / -acak” eklerini alan “unutulmaz” ve “yaşayacak” sözcüklerinden hangisinin sıfat-fiil, hangisinin çekimli fiil olduğunu gerekçesiyle açıklayınız.

“Unutulmaz eserlerin sahibi…”	“…kuşaklarda da yaşayacak.”
Görev: “eserler” ismini niteler (Nasıl eser?) **Tür: Sıfat-fiil (Eylemsi)**	Görev: Cümlenin temel yargısını kurar (Yüklem) **Tür: Gelecek zamanla çekimli fiil**